»KAO SAT«

(Svećenička ispovijed)

Poznajem, već nekoliko godina, jednog svećenika-redovnika. Dobri smo prijatelji. I sumišljenici smo. Studirao je u Rimu. Doktor je. Godinama je predavao teologiju: neko vrijeme i na fakultetu. Potkovan je i u filozofiji i u teologiji. Puno čita. Prati i stranu teološku literaturu. Može čovjek od njega dobiti mnogu zanimljivu informaciju i o suvremenim strujanjima u Crkvi. Ortodoksan je i crkven. I pravi redovnik. Strog prema sebi, a ozbiljan prema drugima. A ipak uvijek ljubezan, nasmijan, uslužan. I starješina je bio: u jednom većem samostanu svoga Reda, u kojemu uvijek ima i klerika.

Mnogo mi je šta na njemu imponiralo. Ali jedno najviše. Njegova minuciozna i pedantna briga, da se svakoga tjedna ispovijedi. Dolazio je na ispovijed u drugi jedan samostan, u istome gradu. Uvijek k istome ispovjedniku. Uvijek na isti dan u tjednu. Uvijek u isto doba dana. Uvijek u redovničkom odijelu. Bio je u tom točan »kao sat«. »Orilo, gorilo«, on bi došao. I po najvećoj kiši; i po najljućoj buri. Ljeti i zimi, svejedno. Ja nijesam upamtio, da je ijednom izostao: kad je bio doma.

Nijesam ni ja među onim svećenicima, koji se »porijetko« ispovijedaju. U sjemeništu smo se, uglavnom, svi ispovijedali svaki tjedan, kako je bilo i propisano — »semel saltem in hebdomada«, — u kan. 1367. n. 2. Preporučivali su nam, da tako radimo i kasnije, kao svećenici iz pastve, i ako to, svjetovnim svećenicima, Kodeks nije normativno nalagao: zadovoljavao se je izrazom »frequenter« (kan 125, n. 1). Računao je s opravdanim zaprekama i poteškoćama kod klera u pastvi: onima terenskim i komunikacionim, najviše. Ali, ja sam bio u prilikama, gdje me nije ništa od toga sprječavalo. Nastojao sam stoga, da svakoga tjedna odem na ispovijed. Samo, — valja istinu govoriti, — baš beziznimno nijesam tako radio. Gdjekada bih i ja preskočio ili odgodio ispovijed. U poslu. Na putu. No, da budem iskren, i od skanjivanja i mlakosti, koji put.

Za mene je, eto, sedmična svećenička ispovijed bila princip. Ali za ovoga teologa i redovnika nije ona bila samo princip. Za njega je ona bila zakon. Zakon, koji nije dopuštao ni iznimke, ni isprike. On ga je sebi sam bio nametnuo. I gdje ga crkveni zakon nije, — pa ni kao redovnika, — obvezivao na takav »rigor«. I ako je u njemu stajalo, da se redovnici (i redovnice) imaju najmanje jednom u tjednu ispovjediti (kan 595, § 1, n. 3), nije nigdje stajalo, da to mora biti na isti dan u sedmici, ni da se ispovijed, iz pametna razloga, ne bi mogla i odgoditi, dan, dva. Od svoje volje, »ex privata«, on se u toj stvari odlučio za apsolutni tuciorizam. Nije htio da se služi nikakvom isprikom. Nije htio da ulazi ni u najmanji kompromis s »realnošću«. Nije htio nikakva rizika. Opredijelio se je za ono najbolje i najsigurnije, bez obzira na cijenu i žrtve. Htio je tim očito, unaprijed i radikalno, otkloniti od sebe napast da malo pomalo i on popusti.

Ispusti ispovijed jednom, ispusti je drugi put, pa ćeš je stati ispuštati i češće. Postajat ćeš prema sebi sve »blaži« i indulgentniji. Naučit ćeš se, da se svojih grijeha više toliko ne bojiš. Postat će ti obični. Ne će te više puno žuljati savjest, ni kad s njima misiš, ni kad u grijehu odeš na pričest. Proširivat ćeš, ublaživat ćeš kriterije. Mirit ćeš se sve više: najprije s »malenkostima«, a onda i s krupnijim grijesima. Možda i s velikima, smrtnima. Od sedmične ispovijedi brzo ćeš prijeći na mjesečnu; od mjesečne možda i na godišnju. A dotle ćeš svašta vući u svojoj torbi. I zaboravit ćeš na koješta. I ostat ćeš čitavu godinu bez, sakramentalne, milosti pokore. Postat ćeš svećenički »godišnjak«. A »godišnjaci« su na zlu glasu. I među laicima, a kamoli među svećenicima.

Mome se prijatelju to ne će lako dogoditi. On, kao teolog, zna što je grijeh, — i onaj »mali«, — a zna, i šta je sakramentalna milost, i šta je psihologija češće nutarnje koncentracije pred Bogom. On će svoju kuću pomesti najkasnije u četvrtak, u petak, u subotu. Pokazat će svoje sedmične duhovne račune Bogu. Još dok su svježi i jasni. Bogu, ali i jednom Božjemu čovjeku, koji u njegovim problemima nije toliko zainteresiran i partaičan kao on, pa stoga bolje vidi od njega. I objektivnije. I sabrat će se pred Bogom. Orijentirat će se iznova na skliskim stazama života prema Božjim zvijezdama. Dignut će se opet, ako je pao ili popustio u savjesnosti i revnosti. Napregnut će volju: otvorit će dobro oči. Izradit će strateški plan za svoje duhovne borbe. Na kraći rok ili na dulji. I ponizit će se pred Bogom: priznat će, da je grješnik. Postidjet će se Gospodina i njegovih očiju. Skrušit će se pred njim. Ali će zato i dobiti iz njegovih usta oproštenje, a iz njegovih božanskih ruku milost i blagoslov.

Tako je uvijek o ispovijedi mislila Crkva. Da nije tako mislila, ne bi bila ljudima koji teže za savršenošću — redovnicima i redovnicama — ni propisala sedmične ispovijedi. I ne bi toliko preporučivala i vjernicima češću sv. ispovijed. Tako su mislili i sveci. I tako su radili. Nije bilo nijednoga, koji se nije često ispovijedao. A bilo ih je, pa su se ispovijedali i svaki dan.

Nijesu mislili da im je ispovijed suvišna i da nemaju šta ispovijedati. A pogotovu nijesu mislili da im je češća ispovijed škodljiva. Da se u njoj ne će dobro pokajati. Ili da će po njoj postati farizeji: mehanizirani »pravednici« šuplje forme. Nijesu po njoj ni postali farizeji: postali su — sveci.

A danas nas, čini se, ima koji mislimo i radimo drukčije. Tako smo valjda savršeni, da nemamo šta ispovijedati. Tako smo valjda utvrđeni u milosti i kreposti, da se ne moramo bojati nikakvih napasti: da nam ne treba nikakve pomoći. Sve, što radimo, dobro je ili, barem, nije zlo. Ne će nas, i ne smije nas, nitko za to zvati na odgovornost. Ni Bog! Ljudi smo. I živimo kao ljudi. Po »svetom« zakonu naravi.

Sami se ne ispovijedamo. I druge odvraćamo od češće svete ispovijedi. I vjernike. I redovnice. I alumne po sjemeništima i novicijatima. A misimo i pričešćujemo se svaki dan. I druge puštamo na pričest, iako se mjesecima nijesu ispovijedili. Stvorili smo svoju novu teologiju, moralnu i sakramentalnu. »Koncilsku«,

»starokršćansku«, protuispovjednu, protutridentinsku, protucrkvenu. Naše su nam teološko-historijske hipoteze preče od učenja žive i auktoritativne Crkve.

Braćo svećenici, ne nasjedajmo tim krivim prorocima i učiteljima (2 Tim 4, 3)! Nema među nama svetaca. Ali grješnika ima i previše. Svi smo grješnici. »Venumdati sub peccato« (Rim 7, 14). I slabića ima i previše. Svi smo slabići. Svaki dan padamo i griješimo: sa grješnim svijetom oko sebe. »Ako kažemo, da nemamo grijeha, sami sebe zavodimo!« (1 Iv 1, 8). »Omnes — peccaverunt et egent gloria Dei!« (Rim 3, 23). Možemo samo ili ostati u grijesima, ili se od njih čistiti i čuvati. Božjom medicinom, Božjom snagom, Božjom milošću. Poniznom i čestom ispovijeđu. Ugledajmo se mi radije u ovog svog pobožnog i plemenitog svećeničkog subrata! Pa se ispovijedajmo svakoga tjedna, ili, barem, svaka dva, tri tjedna! Pođeš li samo jednom mjesečno svome svećeničkom susjedu u pohode, — i on tebi, — prilika ti je za češću ispovijed odmah tu. A zar je to previše?

Ja opet kažem: Čisti je naturalizam otklanjati ispovijed kao sredstvo posvećenja. Direktno je otiskivanje u mlakost ispovijedati se samo, kad smo smrtno sagriješili. Osobito, ako se smrtni grijeh pokušava ograničiti samo na »peccata malitiae«, kako danas neki govore i prakticiraju. Rasap je redovništva brisati iz pravila propise o obligatnom i redovitom ispovijedanju: prepuštati ispovijed nečijoj »dragoj volji« i »osobnoj ocjeni« i savjesti. Put je to u posvjetovnjačenje, mlakost i svetogrđe: u duhovni život bez kompasa i bez kriterija. Gotovo je sa svim našim svećeničkim i pastoralnim idealima, gotovo je i s celibatom, ako stanemo pristupati k oltaru u osjećaju svoje ljudske veličine i »pravde«, mjesto da se uvijek iznova tučemo u prsa i govorimo: »Bože, milostiv budi meni grješniku!« (Luk 18, 13). »Moj grijeh; moj preveliki grijeh!«

Ja ne vjerujem — i nikada neću vjerovati — u svetost svećenika koji se redovito ne ispovijeda. Ni u njegovu duhovnost. Ni u njegovu pastoralnu prosvijetljenost. A svećenik koji se redovito ispovijeda, ne mora biti svetac. Ali sigurno nije ni »habituatus in peccato«.

Svi griješimo. A tko griješi, treba se i ispovijedati. I za nas svećenike vrijedi Apostolova riječ: »Confitemini ergo alterutrum peccata vestra — ut salvemini!« (Jak 5, 16; 1 Iv 1, 9).

Dr. Č. Č.

NOVIJA ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA U PALESTINI

Mada je Palestina poprište borbi već godinama, istraživanja su ipak u toku. Arheološka se iskapanja nastavljaju i dalje. Mi ćemo ih nekoliko spomenuti.

Pod vodstvom prof. Benjamina Mazara vode se iskapanja u jugozapadnom uglu hramskog predvorja u Jeruzalemu. Umjesto dosadašnjih pet sada se može vidjeti šesnaest nizova kamenja okolnog zida. Uočljiviji je i kao Robinsonov poznati ostatak nekadašnjeg mosta preko Tyropacona. Ekspedicija prof. Mazara mogla je registrirati oko 10.000 nalaza. Uzduž južnog zida očišćeni su duboki jarci. Vide se orijaški blokovi kamenja iz doba